



Wonen

Onderzoeksplan

Colofon

De Rekenkamer Oost-Nederland is een onafhankelijk orgaan dat onderzoek doet naar de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van het gevoerde bestuur van de provincies Gelderland en Overijssel.

De bestuursleden van de Rekenkamer zijn: de heer drs. M.M.S. Mekel (voorzitter), mevrouw B. Vlieger-Ruitenbergh MBA en de heer ir. T.J.A. Gies. De secretaris-directeur is mevrouw drs. S.W. Mathijssen RO.

Dit onderzoeksplan is voorbereid door een onderzoeksteam bestaande uit de heer T. Schaaf, MSc, MA en mevrouw S. Spenkelink, MSc.

Rekenkamer Oost-Nederland
Achter de Muren Zandpoort 6
7411 GE Deventer
Telefoon: 0570 - 66 58 00
info@rekenkameroost.nl
www.rekenkameroost.nl
Twitter: @RekenkamerOost

De foto is afkomstig van Pixabay.

Wonen

Onderzoeksplan

Deventer, februari 2018

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Aanleiding.....	5
1.2	Achtergrond	6
1.3	Focus	9
2	Onderzoeksopzet	10
2.1	Doel- en vraagstelling.....	10
2.2	Normenkader	11
2.3	Onderzoeksmethodiek.....	12
2.4	Planning.....	13
2.5	Slotopmerkingen	13
Bijlage 1:	Geraadpleegde bronnen	14

1 Inleiding

In dit eerste hoofdstuk beschrijven we de aanleiding voor en achtergrond bij het onderzoek naar wonen. Ook benoemen we de focus van het onderzoek.

1.1 Aanleiding

De woningmarkt is door veranderingen in overheidsbeleid en de economische situatie voortdurend in beweging. Zo werd een paar jaar geleden nog gesproken van een overcapaciteit, een stagnatie in de huizenverkoop en was het beleid gericht op het terugdringen van de overcapaciteit. Vandaag de dag staan er weer andere berichten in de krant: Het tekort aan woningen groeit in het hele land¹, Eigen huis blijft utopie voor jonge kopers door tekort starterswoningen², Tekort aan huurwoningen bereikt in 2018 hoogtepunt³. Uit analyses van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties blijkt dat de woningmarkt weer is aangetrokken als gevolg van een sterk toegenomen doorstroming op de koopmarkt. Het aantal transacties in de koopsector ligt boven het niveau van voor de crisis. In de huursector is het verhuisvolume maar beperkt geraakt door de crisis. Wel zijn als gevolg van de crisis de inkomensgroepen die toegang hebben tot de woningbouwcorporaties toegenomen. Als gevolg van de afnemende werkloosheid wordt hier een afname verwacht in de komende jaren.⁴

Op de woningmarkt zijn grote regionale verschillen. In sommige regio's wordt een inspanning gevraagd om bij te bouwen. In andere regio's moeten er keuzes worden gemaakt waar wel en waar niet bij te bouwen. Ook binnen de regio's bestaat grote diversiteit. Vooral de vraag naar woningen in steden is groot. In sommige gemeenten is de vraag groot en is de beschikbare capaciteit beperkt, terwijl soms op relatief korte afstand in (buur)gemeenten capaciteit over is. Om in deze gevallen toch tot een goede oplossing te komen, is samenwerking tussen alle partijen belangrijk.⁵ De regierol van de

¹ Trouw, april 2017.

² Volkskrant, 3 mei 2017.

³ NRC, 17 februari 2017.

⁴ BZK (2017), Staat van de Volkshuisvesting.

⁵ BZK (2017), Staat van de Volkshuisvesting.

provincie bij wonen heeft onder andere betrekking op deze afstemming tussen gemeenten (zie toelichting volgende paragraaf).

Interesse PS

In fractiegesprekken die de Rekenkamer Oost-Nederland met de politieke partijen voerde, bleek de interesse voor het thema wonen breed gedragen bij Provinciale Staten. Vervolgens zijn er bij de start van het onderzoek voor de provincies Overijssel en Gelderland startbijeenkomsten⁶ geweest met PS om van gedachten te wisselen over de invulling het onderzoek. De input van PS is meegenomen in dit onderzoeksplan.

1.2 Achtergrond

Rol provinciale overheid bij wonen

In de Nederlandse Grondwet staat dat het bevorderen van woongelegenheden 'voorwerp van zorg' voor de overheid is.⁷ Het Rijk is systeemverantwoordelijk voor het via regelgeving⁸ bevorderen van een evenwichtige verdeling van de woningvoorraad. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor een heldere verdeling van rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende partijen op het terrein van wonen.⁹ De verantwoordelijkheid van gemeenten en provincies wordt in de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (2012) als volgt beschreven:

“(Samenwerkende) Gemeenten zorgen voor de (boven)lokale afstemming van woningbouwprogrammering, binnen de provinciale kaders, en uitvoering van de woningbouwprogramma’s. Waar samenwerking tussen gemeenten uitblijft, stimuleren provincies actief dat de samenwerking alsnog tot stand komt.”¹⁰

Gemeenten hebben dus de voornaamste rol als het gaat om woonbeleid. Zij maken bijvoorbeeld een woonvisie, bestemmingsplannen en afspraken met woningcoöperaties¹¹.

Provincies hebben een (regie)rol die zich onder meer uit in het zorgdragen voor kaderstelling en afstemming tussen gemeenten. Uit onderzoek van Rigo (2016) blijkt dat provincies als belangrijkste instrumentarium kiezen:

- Het vastleggen van kaders voor regionale afspraken tussen gemeenten in een provinciaal ruimtelijke verordening. Dit gaat doorgaans gepaard met het ter beschikking stellen van prognoses over de woningbehoefte.

⁶ In Gelderland waren de volgende Statenleden bij het startgesprek aanwezig: dhr. van Dijk (SP), dhr. Hellegers (D66), dhr. Van 't Hoog (ChristenUnie), dhr. Kusters (SP), dhr. Meerburg (VVD), mw. van Milaan (D66), mw. Moulijn (PvdD), dhr. Mulder (SGP), mw. Rijssenbeek-van Pijkeren (CDA) en mw. Van der Woude (VVD). In Overijssel waren de volgende Statenleden bij het startgesprek aanwezig: dhr. Aydogdu (PvdA), dhr. Broekhuijs (SP), mw. Courtz (VVD), dhr. Hof (Christenunie), dhr. Hovestad (Christenunie, fractieondersteuner), dhr. Van Moorsel (CDA), dhr. Rietman (PvdA, fractiemedewerker) en mw. Rikkink (VVD).

⁷ Grondwet artikel 22 lid 2.

⁸ Rondom wonen zijn bijvoorbeeld de (nieuwe) Woningwet en Huisvestingswet relevant, maar ook de Wet ruimtelijke ordening en straks de Omgevingswet.

⁹ RLI (2016). Notitie systeemverantwoordelijkheid in de fysieke omgeving, p. 11.

¹⁰ Ministerie van Infrastructuur en Milieu (maart 2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte, p. 10.

¹¹ Dit laatste is vastgelegd in de herziening Woningwet en is niet verplicht, maar gebeurt doorgaans wel.

- Intergemeentelijk overleg bevorderen en faciliteren (door middel van het uitwisselen van kennis en informatie).¹²

Sturing op woningbouw is dus gericht op de regionale afstemming tussen gemeenten. De provincie heeft wettelijk geen rol in de directe sturing op bijvoorbeeld de sociale huursector. Het Rijk stelt de kaders en deze worden lokaal ingevuld via prestatieafspraken die gemeenten met woningcorporatie(s) en huurdersorganisatie(s) maken.¹³

De provincies hebben ook toezichthoudende taken ten aanzien van de verdeling van woonruimte. Ten eerste houden zij toezicht op gemeenten bij de uitvoering van de Huisvestingswet (dat vrije vestiging¹⁴ niet onnodig worden beperkt)¹⁵. Ten tweede zien zij er op toe dat de door het Rijk opgelegde taakstelling voor huisvesting van statushouders door gemeenten wordt uitgevoerd.¹⁶

Beleid provincie Gelderland

De provincie Gelderland streeft er naar vraag en aanbod op de woningmarkt met elkaar in balans te brengen en te houden: hoe kan de woningvoorraad kwantitatief en kwalitatief meegroeien met een veranderende vraag? Zij zien daarbij de volgende opgaven:

1. focus van nieuwbouw naar het benutten van de bestaande voorraad;
2. van aanbodgestuurd naar vraaggestuurd.¹⁷

De provincie ziet voor zichzelf een rol als partner die als de opgave erom vraagt met gemeenten of andere initiatiefnemers het voortouw neemt om doelen te bereiken.¹⁸ De belangrijkste instrumenten daarvoor zijn omgevingsvisie en omgevingsverordening en woonafspraken door middel van de Regionale Woonagenda's. De provincie streeft op regionale schaal naar afspraken met gemeenten en woningcorporaties over de (netto) groei van de woningvoorraad op basis van een recente huishoudensprognose. Ook worden er afspraken gemaakt over kwaliteit. In Gelderland wordt in zes regio's woonafspraken gemaakt. Thema's die in de woonagenda's aan bod komen zijn flexibiliteit, levensloopbestendigheid, wonen met zorg, betaalbaarheid en het aandeel 'huur' en andere kwaliteiten waaraan behoefte is.¹⁹ De invulling van deze afspraken verschilt per regio. Zo is er in de woonagenda van de Foodvalley veel aandacht voor kwaliteit met de programmaliijnen betaalbaarheid, kwaliteit (woonmilieus, kansen voor kenniswerker etc.), wonen en zorg, duurzaamheid en statushouders. De gemeenten in de regio Arnhem-Nijmegen stemmen onderling wel de kwantitatieve maar nog niet de kwalitatieve opgaven af. In deze regio wordt gewerkt aan actualisatie van de

¹² Rigo (2014). *Provinciaal woningbouwbeleid: doorwerking woningbouwbeleid uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte in Rigo (2016)*. Quickscan Instrumentarium sturing op woningbouwbeleid, p. 9.

¹³ Rigo (mei 2017). *Quickscan Instrumentarium sturing op woonbeleid*, p. 17.

¹⁴ De Huisvestingswet gaat uit van vrijheid van vestiging. Iedereen die rechtmatig in Nederland verblijft, heeft het recht zich vrijelijk te verplaatsen en te vestigen.

¹⁵ Dit betreft toezicht op huisvestingsverordeningen. Hierin staan regels over het in gebruik nemen of geven van goedkope woonruimte en wijzigingen in de bestaande woonruimtevoorraad. Een dergelijke verordening kan vastgesteld worden door de gemeenteraad en geldt voor maximaal vier jaar. Lang niet alle gemeenten hebben een huisvestingsverordening.

¹⁶ Rigo (mei 2017). *Quickscan Instrumentarium sturing op woonbeleid*, p. 16.

¹⁷ Provincie Gelderland. *Omgevingsvisie (geconsolideerde versie 6 jan. 2018)*, paragraaf 3.1.3.1 Woningvoorraad (p. 28).

¹⁸ Provincie Gelderland Factsheet wonen 'ruimte voor goed wonen'.

¹⁹ Provincie Gelderland. *Omgevingsvisie*.

woonagenda's. De provincie faciliteert in sommige regio's een onafhankelijke procesbegeleider bij de totstandkoming van de woonagenda's.²⁰

De provincie ondersteunt waar nodig met kennis, proces- en planbegeleiding, het programma SteenGoed Benutten en financiële middelen.²¹ SteenGoed Benutten geeft navolging aan het Impulsplan wonen 2012-2014, maar heeft een bredere invalshoek dan alleen wonen. Het programma heeft als doel om leegstaande of vervallen plekken in dorpen en steden een nieuwe invulling te geven. Samen met gemeenten en andere partners werkt de provincie Gelderland aan het verbeteren van gebieden door transformatie en herbestemming.²²

In november 2017 beschrijven GS in de notitie *'Ruimte voor goed wonen, Samen koersen naar een toekomstbestendige woonomgeving'* in hoofdlijnen welke koers GS willen volgen om goed wonen in Gelderland te waarborgen. De koers is een verdere doorontwikkeling van de omslag van sturen op kwantiteit naar sturen op kwaliteit. Deze koers is nog geen vastgesteld beleid, maar een opmaat naar de herziening van de omgevingsvisie in december 2018. Zodoende is ook de Omgevingsverordening hier nog niet op aangepast. Voor de totstandkoming van de Omgevingsvisie wordt een co-creatief proces gevolgd.²³

Beleid provincie Overijssel

De ambitie van de provincie Overijssel is, zo is opgenomen in de Omgevingsvisie, een gevarieerd aanbod aan woonmilieus (type woningen en woonomgeving), passend bij de vraag. Kortom: de juiste woningen op de juiste plek. De provincie benoemt hierbij vijf opgaven:

1. huisvesten bijzondere doelgroepen;
2. veranderende woon- en zorgvraag;
3. stedelijke vernieuwing;
4. transformatie bestaande voorraad en
5. toekomstvast programmeren.

Daarnaast noemt de provincie de huisvesting van statushouders als een belangrijke actuele opgave.²⁴

De provincie vult haar rol voor wonen in via:

- het voeren van ruimtelijke (voor)overleggen met gemeenten. Hierin wordt aangegeven wat de provinciale belangen zijn bij de ruimtelijke ordening²⁵ (waar ook wonen onder valt).
- de uitvoering van woonafspraken. Deze afspraken zijn begin 2016 door de provincie en gemeenten in de regio's Twente en West Overijssel getekend. Deze afspraken gaan over de vijf bovengenoemde thema's en hebben betrekking op de periode 2016-2020.

²⁰ Provincie Gelderland, *Wonen in Gelderland 2017, bijlage bij begroting 2018*.

²¹ Provincie Gelderland Factsheet wonen 'ruimte voor goed wonen'.

²² <https://www.gelderland.nl/samentransformeren.html>

²³ Provincie Gelderland (november 2017). PS2017-696 Statenbrief Ruimte voor goed wonen Samen koersen naar een toekomstbestendige woonomgeving.

²⁴ Provincie Overijssel. *Begroting 2017 en 2018 en Jaarverslag 2016, prestatie 1.1.3 Sturen op balans op de woningmarkt*.

²⁵ Provincie Overijssel. *Omgevingsverordening 2017, paragraaf 0.2.3 Sturen en samenwerken onder de Wro*.

- de uitvoering van duurzaamheidsmaatregelen. Dit loopt via de Overijsselse Aanpak verduurzaming koopwoningen. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om duurzaamheidsleningen.

Daarnaast wordt er, via een stimuleringsregeling, ingezet op (tijdelijke) sociale woningbouw vanwege de grotere uitstroom van statushouders uit de opvangcentra.²⁶

Voor programmeren kozen PS met de besluiten over doorzettingskracht²⁷ (nov. 2014 en dec. 2015) voor een meer sturende rol. Het doel hierbij was om te komen tot een evenwichtige (regionale) markt voor wonen waarbij de overcapaciteit wordt teruggedrongen. In de Omgevingsverordening zijn bijvoorbeeld regels vastgelegd over hoeveel procent van de actuele woningbehoefte gemeenten maximaal mogen bestemmen en het 'weg bestemmen' (schrappen) van te veel capaciteit voor wonen.²⁸

1.3 Focus

Het onderzoek richt zich op de provinciale (regie)rol bij wonen. We onderzoeken in hoeverre de provincies Gelderland en Overijssel er in slagen om hun rol op het gebied van wonen adequaat in te vullen. Bij een adequate invulling van de rol gaat het er om of de provincies er in slagen de beoogde doelen te realiseren (effectiviteitsonderzoek). Oftewel: draagt de inzet van de provincies bij aan een goede balans op de woningmarkt zodat mensen kunnen wonen in het huis op de plek die ze willen. We houden hierbij zoveel mogelijk rekening met het perspectief van de burger. In het onderzoek betrekken we zowel kwantitatieve als kwalitatieve aspecten van wonen. We nemen die kwalitatieve aspecten mee die betreffende provincie in haar beleid benoemt. In de startgesprekken gaven Statenleden aan geïnteresseerd te zijn in recreatiewoningen. Dit nemen we mee waar het door de provincie gerelateerd wordt aan de balans op de woningmarkt.

²⁶ Provincie Overijssel (juni 2016). PS/2016/570 Statenbrief Verkenning doorstroming woningmarkt Overijssel, p. 3.

²⁷ Provincie Overijssel (november 2014 resp. december 2015). PS/2014/1046 Besluit provinciale doorzettingskracht resp. PS/2015/935 Besluit doorzettingskracht wonen.

²⁸ Provincie Overijssel (december 2015). PS/2015/935 Doorzettingskracht wonen, p. 1.

2 Onderzoeksopzet

In dit hoofdstuk beschrijven we de opzet van ons onderzoek. Daarbij komen doel- en vraagstelling, het normenkader en de onderzoeksmethodiek aan de orde. Ook geven we de planning van het onderzoek weer.

2.1 Doel- en vraagstelling

Doelstelling

Het doel van dit onderzoek is om:

Provinciale Staten van Gelderland en Overijssel te ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol door inzicht te geven in hoeverre de provincie haar (regie)rol op het gebied van wonen adequaat invult.

Centrale vraag

De centrale vraag van dit onderzoek luidt als volgt:

In hoeverre slaagt de provincie er in om haar (regie)rol op het gebied van wonen adequaat in te vullen?

In dit onderzoek verstaan we onder de (regie)rol de volgende aspecten:

- Zorgdragen voor de kaders voor het woonbeleid
- Zorgdragen voor een actuele raming van de (kwantitatieve en kwalitatieve) vraag naar woningen
- Sturing op en bewaking van het (kwantitatieve en kwalitatieve) aanbod aan woningen
- Sturing op en bewaking van de regionale afstemming

Onderzoeksvragen

De centrale vraag hebben we uitgewerkt in een aantal onderzoeksvragen.

1. Wat zijn de bevoegdheden en verantwoordelijkheden (incl. wettelijk beschikbare instrumenten) van overheden, in het bijzonder de provincie, op het gebied van wonen?
2. In hoeverre heeft de provincie zicht op de (kwantitatieve en kwalitatieve) vraag en aanbod van woningen en hoe verhouden deze zich tot elkaar?
- 3a. Wat zijn de doelen van de provincie op het gebied van wonen?
- 3b. Heeft de provincie deze doelen gerealiseerd en zo nee, wat zijn hier de redenen voor?
- 4a. Hoeveel financiële middelen heeft de provincie ingezet om de door haar gestelde doelen te bereiken?
- 4b. Welke instrumenten heeft de provincie ingezet om de door haar gestelde doelen te bereiken en welke instrumenten die de provincie tot haar beschikking heeft, heeft zij niet benut?
We besteden in ieder geval aandacht aan:
 - de omgevingsverordening
 - sturing op en bewaken van de regionale samenwerking tussen gemeenten in woonafspraken/-agenda's
 - subsidieregelingen
5. In hoeverre kan de provincie bijsturen als nieuwe ontwikkelingen daarom vragen en heeft zij dit gedaan?
6. Kunnen Provinciale Staten controleren en kaders stellen op basis van de ontvangen informatie over wonen?

2.2 Normenkader

Voor dit onderzoek naar hebben we een normenkader opgesteld. Dit ziet u in tabel 1 op de volgende pagina. Het normenkader is opgesteld op basis van een globale verkenning en wordt gedurende het onderzoek aangescherpt en gespecificeerd.

Tabel 1: Normenkader onderzoek wonen

Thema	Normen
Rolinvulling	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft de invulling van haar rol op het gebied van wonen duidelijk beschreven in haar beleid.
Bevoegdheden en verantwoordelijkheden (vraag 1)	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft zicht op de bevoegdheden en verantwoordelijkheden, inclusief de wettelijk beschikbare instrumenten, op het gebied van wonen en heeft deze duidelijk beschreven in haar beleid.
Inzicht (vraag 2)	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft zicht op de (kwantitatieve en kwalitatieve) vraag en aanbod van woningen.
Doelen (vraag 3a)	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft haar doelen op het gebied van wonen duidelijk in haar beleid geformuleerd.
Resultaten (vraag 3b, 2 ^e deel vraag 2)	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft haar doelen op het gebied van wonen gerealiseerd. Dit betekent in ieder geval dat: <ul style="list-style-type: none"> Vraag en aanbod de afgelopen jaren beter met elkaar in balans zijn gekomen.
Inzet instrumenten (vraag 4b)	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft zich aantoonbaar ingespannen om haar doelen op het gebied van wonen te realiseren. Zij heeft in haar beleid omschreven welke instrumenten zij hiervoor inzet. Zij benut de instrumenten die zij hiervoor tot haar beschikking heeft. De regionale afstemming op het gebied van (de programmering van) wonen is door de provincie aantoonbaar gestimuleerd en bewaakt.
Bijsturing (vraag 5)	<ul style="list-style-type: none"> De provincie heeft, waar mogelijk, ruimte gecreëerd om bij te sturen op het gebied van wonen en heeft dit gedaan indien ontwikkelingen daarom vroegen.
Informatievoorziening PS (vraag 6)	<ul style="list-style-type: none"> Er zijn afspraken gemaakt over de informatievoorziening aan PS over wonen. De informatievoorziening aan PS over wonen is tijdig / actueel, begrijpelijk en conform de gemaakte afspraken.

2.3 Onderzoeksmethodiek

Voor dit onderzoek maken we gebruik van verschillende methoden:

- Interviews met ambtelijk betrokkenen.
- Documentenanalyse, waaronder de omgevingsvisie en -verordening.
- Analyse van gegevens over (kwantitatieve en kwalitatieve) vraag en aanbod van woningen zo veel mogelijk vanuit het perspectief van de burger.
- Interviews met en/of enquête bij gemeenten.
- Expertmeeting: voor de duiding van de bevindingen betrekken we een expert-groep.

2.4 Planning

Ons onderzoek kent een aantal vaste stappen²⁹. De globale planning van deze stappen voor dit onderzoek naar de regierol van de provincie bij wonen vindt u in tabel 2.

Tabel 2: Globale planning onderzoek wonen

Fase	Periode
Oriëntatie, vooronderzoek en onderzoeksplan	Januari - februari
Informatieverzameling en -analyse	Maart - april
Rapportage	Mei - juni
Publicatie	Juli

Voor het realiseren van deze planning zijn wij afhankelijk van een tijdige aanlevering van materiaal door de provincies.

2.5 Slotopmerkingen

- Deze onderzoeksopzet is opgesteld op basis van een globale verkenning van het onderwerp. Op basis van het verzamelde onderzoeksmateriaal kan de aanpak gedurende het onderzoek worden bijgesteld. Als deze bijstelling naar ons oordeel tot majeure aanpassingen van de opzet leidt, zal dit door ons worden gecommuniceerd.
- De Rekenkamer deelt aan PS en GS alle opmerkingen en bedenkingen mee die wij naar aanleiding van onze bevindingen van belang achten. Ook als dit niet expliciet onderdeel is van de onderzoeksopzet.
- Voor de uitvoering van het onderzoek is de Rekenkamer bevoegd alle documenten van het provinciebestuur op te vragen en mee te nemen in het onderzoek. Het provinciebestuur verstrekt desgevraagd alle inlichtingen die de Rekenkamer ter vervulling van haar taak nodig acht.³⁰

²⁹ Zie het volledige onderzoeksprotocol op onze website www.rekenkameroost.nl

³⁰ Artikel 184 Provinciewet.

Bijlage 1: Geraadpleegde bronnen

BZK (mei 2016). Staat van de Volkshuisvesting 2017.

Provincie Gelderland. Begroting 2018, bijlage 'Wonen in Gelderland 2017'.

Provincie Gelderland. Factsheet 'Ruimte voor goed wonen.

Provincie Gelderland. Omgevingsvisie.

Provincie Overijssel (2016 - 2017). Begroting 2017, Jaarverslag 2016 en begroting 2018.

Provincie Overijssel. Omgevingsvisie en –verordening 2017.

Provincie Overijssel (november 2014). PS/2014/1046 Statenvoorstel Provinciale doorzettingskracht.

Provincie Overijssel (december 2015). PS/2015/935 Statenvoorstel Doorzettingskracht wonen.

Provincie Overijssel (juni 2016). PS/2016/570 Statenbrief Verkenning doorstroming woningmarkt Overijssel.

Rigo (mei 2017). Quickscan Instrumentarium sturing op woonbeleid.